

Ruimte en Milieu
Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

> Retouradres Postbus 20951 2500 EZ Den Haag

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer van de Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Portefeuille Milieu
Directie Internationale
Zaken
Rijnstraat 8
Postbus 20951
2500 EZ Den Haag
www.vrom.nl

Uw kenmerk
IZ/ 2009019229

Datum 17 maart 2009
Betreft Vraag van de heren Vendrik en Madlener op 11 maart 2009 over
voortschrijdende inzichten op klimaatteerrein

Geachte Voorzitter,

De heren Vendrik en Madlener hebben op 11 maart jl. tijdens het ordedebat gevraagd naar mijn reactie op recente berichten over voortschrijdende wetenschappelijke inzichten op klimaatteerrein.

Net als de leden van de Tweede Kamer heb ook ik de vinger aan de pols. Ik volg wetenschappelijke ontwikkelingen op het klimaatteerrein op de voet. Sommige wetenschappers brengen voortschrijdend inzicht naar voren dat de klimaatverandering die we nu meemaken veroorzaakt wordt door natuurlijke processen. Vele anderen benadrukken de laatste tijd de mogelijkheid dat de klimaatverandering misschien wel sneller gaat dan we tot nu toe denken op basis van het vierde assessmentrapport (AR4) van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). De heer Vendrik doelt met zijn vraag met name op de laatste categorie.

Van 10-12 maart 2009 vond in Kopenhagen een internationaal wetenschappelijk congres plaats over klimaatverandering. Hiervoor werden circa 1600 wetenschappelijke bijdragen ingezonden, uit meer dan 70 landen. Ook Nederlandse onderzoekers, waaronder van het Planbureau voor de Leefomgeving (hierna PBL), hebben deelgenomen.

De voorlopige hoofdboodschappen uit deze conferentie zijn onder meer:

- Er is een significant risico tot versnelling van trends, leidend tot een toenemend risico op abrupte of onomkeerbare klimaatverschuivingen.

- Levensgemeenschappen, met name in arme landen, zijn zeer kwetsbaar voor zelfs matige niveaus van klimaatverandering, en dat leidt tot een toename van maatschappelijk ontwrichting.
- Uitstel van effectieve mitigatie-acties verhoogt de sociale en economische kosten voor zowel adaptatie als mitigatie aanzienlijk.
- Een effectief, stabiel gefinancierd vangnet is nodig voor zowel adaptatie- als mitigatie-acties, ter ondersteuning van diegenen die niet zelf in staat zijn alle nodige maatregelen te treffen.
- Gezamenlijke actie om te komen tot een koolstofarme economie brengt vele medevoordelen, waaronder verminderde gezondheidskosten en herstel van ecosystemen en ecosysteemdiensten.

Portefeuille Milieu
Directie Internationale
Zaken

Datum
17 maart 2009

In Kopenhagen is aangekondigd dat de conclusies van de conferentie in juni van dit jaar in een syntheserapport zullen worden gepubliceerd.

Ik wil benadrukken dat ik alle nieuwe wetenschappelijke inzichten – ook en met name op het klimaat terrein - zeer serieus neem. Ik heb de Kamer in 2008 gemeld dat ik het van groot belang vind om zo volledig en evenwichtig mogelijk op de hoogte te zijn en te blijven van voortschrijdende wetenschappelijke inzichten.

De uitwisseling van wetenschappelijke inzichten die vorige week in Kopenhagen heeft plaatsgevonden sluit aan bij de activiteiten in deze context die ik onlangs aan het PBL heb gevraagd uit te voeren:

Het PBL is momenteel in samenwerking met het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KNMI) en de Wageningen Universiteit aan het werk op drie terreinen:

1. een inventarisatie van nieuwe wetenschappelijke literatuur met voortschrijdende inzichten in de zaken die het IPCC in het AR4 aan de orde heeft gesteld, en een beoordeling daarvan in het licht van de vraag in hoeverre hieruit nieuwe inzichten naar voren komen waarvoor wetenschappelijke steun bestaat;
2. een inventarisatie van nieuwe wetenschappelijke inzichten in mogelijke mechanismen die er voor zouden kunnen zorgen dat klimaatverandering groter uitvalt dan waar we nu rekening mee houden;
3. een assessment van mogelijke handelingsperspectieven wanneer de klimaatverandering ernstiger is dan waar we nu van uit gaan.

Volgens planning rondt het Planbureau voor de Leefomgeving de werkzaamheden dit najaar af. Ik heb er alle vertrouwen in dat het PBL ons dan zal kunnen adviseren over hoe we de nieuwste Europese en internationale wetenschappelijke inzichten op een evenwichtige manier kunnen beoordelen.

Ik heb bij een eerdere gelegenheid al toegezegd de Kamer te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek.

De tot later dit jaar doorlopende activiteiten van het PBL en ook de voorlopige hoofdboodschappen uit de conferentie in Kopenhagen vormen geen aanleiding om de wetenschappelijke consensus zoals verwoord in de conclusies van IPCC AR4 nu al te herzien. Evenmin is het nu noodzakelijk om te praten over het verzetten van de beleidsbakens, i.c. de 2-gradendoelstelling binnen bereik houden en de 30% reductie-inzet van de EU in de context van een mondiaal akkoord.

Als het advies van het PBL in het najaar – en dat zal dan ongetwijfeld passen in brede mondiale inzichten – daartoe aanleiding geeft dan zal een discussie volgen over de vraag of en zo ja welke beleidsmatige consequenties de nieuwe inzichten kunnen hebben. Die discussie zal uiteraard ook Europees en internationaal moeten worden gevoerd.

Hoogachtend,
de minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

dr. Jacqueline Cramer

Portefeuille Milieu
Directie Internationale
Zaken

Datum
17 maart 2009